

Verksamhetsberättelse 2024

Kommunförbundet
Kalmar län

Innehåll

Inledning.....	3
Målbild.....	3
Hälsa, vård och omsorg	4
Fokusområden.....	5
En hållbar socialtjänst.....	5
Kunskapsstyrning.....	5
God och nära vård	8
Äldre	9
Kommunal hälso- och sjukvård	11
Psyisk hälsa, skadligt bruk och beroende	12
Barn och unga.....	14
Stöd och service LSS	16
Sammanhållen vård och omsorgsdokumentation	18
Unga, Utbildning och Etablering.....	19
Fokusområden.....	19
Skolutveckling.....	19
Elevhälsa.....	20
AV-Media Kalmar län.....	21
Ungas uppväxt	23
Etablering	25
Folkhälsa.....	27
Livsmedel, miljö- och hälsoskydd	28
Livsmedelsprojekt.....	28
Miljöprojekt	28
Temadagar:.....	28

Inledning

Kommunförbundet Kalmar län är ett kommungemensamt samarbete för i huvudsak det primärkommunala uppdraget inom skola, ungas uppväxt samt hälsa, vård och omsorg för kommunerna i Kalmar län. Utöver det ansvarar förbundet för vissa specifika projekt samt Miljösamverkan Sydost.

Genom att arbeta för förbättrad samverkan och med att stödja kommunerna i arbetet med att hitta sin gemensamma röst och arbeta utifrån det kommunala perspektivet så stärker förbundet sina medlemmars möjligheter i ett föränderligt samhälle.

Kommunförbundet arbetade under 2023 med att ta fram en strategisk inriktning med målbild och prioriterade samverkansområden för 2024–2026. Med utgångspunkt från detta styrdokument tog förbundet sedan fram en verksamhetsplan och budget för 2024.

Prioriterade fokusområden för 2024 har varit AV-Medias arbete med att nå ut till ännu fler skolor och elever för att kunna bidra till en likvärdighet i det pedagogiska arbetet och skolans digitalisering samt arbetet inom Ungas uppväxt och genomförandet av en ny LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitik). Inom EU-projektet SIA (Samverkan, Inkludering och Anställningsbarhet) har arbetet fortsatt med att förbättra samverkan mellan olika aktörer och utveckla nya arbetssätt för att stärka förutsättningarna för ökad anställningsbarhet och inkludering i samhället.

Samhällsförändringar och skillnader i hälsa och socioekonomiska förutsättningar gör det nödvändigt med en omställning till främjande och förebyggande insatser. Skola, vård och omsorg behöver kroka arm och arbeta proaktivt i ännu högre grad framöver.

En prioriterad fråga som därför i hög grad kommit att prägla arbetet under 2024 och påverkat flera verksamhetsområden är omställningen till God och nära vård. Omställningen berör många aktörer såsom primärvården, som utförs av såväl region som kommun, hela hälso- och sjukvårdssystemet, socialtjänsten, förskola och skola, samhällsplanering, fritids- och kultursektorn och samverkan med civilsamhället. Kommunförbundet har stöttat länsgemensam samverkan kommunerna emellan och mellan kommunerna och regionen samt länsstyrelsen.

Miljösamverkan Sydost har vidare genomfört olika projekt i samverkan för miljön och för att säkra en bra kvalitet på våra livsmedel.

Målbild

Kommunförbundet Kalmar län arbetar utifrån den övergripande målbilden:

Tillsammans skapar vi ett hållbart Kalmar län för våra invånare att växa upp, leva och åldras i!

Hälsa, vård och omsorg

Gemensamma utmaningar

I hela Sverige pågår en omställning till en mer hållbar socialtjänst och nära vård för att vården och omsorgen även i framtiden ska klara av att vara effektiv, av hög kvalitet och möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov. Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från medborgare ställer socialtjänsten i Sverige under hård press. Det ställer stora krav på nytänkande och utveckling av ny kunskap om effektiva metoder för utredning, stöd och behandling. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser och av en samhällsaktör. Hela välfärden behöver kroka arm och våga prata om långsiktiga lösningar som effektiviserar arbetssätten.

RSS

Den regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) på Kommunförbundet verkar på regional nivå, för samverkan och utveckling i frågor som rör socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård mellan länets tolv kommuner och mellan kommunerna och regionen. RSS är länets gemensamma resurs för utveckling av en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. RSS ska bidra till utvecklingen av en evidensbaserad praktik anpassat till regionala och lokala prioriteringar. Kommunerna i länet ska ha förutsättningar att bygga socialtjänstens stöd på bästa tillgängliga kunskap. I uppdraget ligger också att stödja kommunerna i dialogen om kunskapsutveckling och kunskapsstyrning på nationell nivå. Detta görs genom representation i olika nationella nätverk kring kunskapsstyrning och genom att vara en av parterna i Partnerskapet mellan RSS, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Socialstyrelsen.

SSKL

I Kalmar län finns det en modell och struktur för samverkan mellan RSS och kommunernas socialtjänst som går under benämningen Socialtjänst i samverkan Kalmar län (SSKL). Målet med samverkan är att uppnå en jämlik, jämställd och evidensbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård av god kvalitet för invånarna i länet.

I Kalmar län finns det också en struktur för samverkan mellan socialtjänsten, regionen och skolan som kallas Läns gemensam ledning i samverkan inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län (LGL).

Utvecklingsarbetet inom SSKL och LGL har olika syften och inriktningar men har stora beröringspunkter med varandra. RSS har samma stödjande funktion i båda samverkansstrukturerna och säkerställer att arbetet synkroniseras mellan de olika nätverken. LGL har ett separat styrdokument med tillhörande handlingsplaner.

Nedan beskrivs de fokusområden som är strategiskt viktiga för SSKL att samverka kring för att kunna möta de krav, behov och förväntningar som finns på socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård.

Fokusområden

En hållbar socialtjänst

Förslag till ny socialtjänstlag har utretts och är under beredning. Den preliminära tidplanen för införande är i juli 2025. Socialtjänsten behöver utifrån ny lagstiftning och förändrade samhällsutmaningar ställa om till nya arbetssätt som är förebyggande, tillgängliga, tillitsskapande och kunskapsbaserade – samtidigt som nuvarande verksamhet fortsätter. Förberedelse pågår både på nationell och regional nivå men arbetet med omställning behöver intensifieras.

Varje kommun kommer få det allt svårare att på egen hand tillhandahålla en kunskapsbaserad socialtjänst som kan möta invånarnas behov av både universella och specialiserade insatser. Kommunerna behöver i större utsträckning gå samman för att säkerställa en jämlik tillgång till hälsa, vård och omsorg av god kvalitet för invånarna i Kalmar län.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer stödja kommunernas omställning till en hållbar socialtjänst.

I de RSS-nätverk som utvecklingsledare och verksamhetsledare medverkar i på nationell nivå för socialtjänstens kunskapsstyrning bevaka vad som sker kring den nya socialtjänstlagen samt ta vara på och anpassa det stöd som byggs upp på nationell nivå till de behov av stöd som finns regionalt och lokalt i Kalmar län.

Under våren 2024 hade RSS Kalmar län fokus på att föra dialog om de lagförslag som förväntas bli en del av lagrådsremissen samt att stödja kommunerna i att börja tänka i upplägg kring genomförandet av läges- och behovsanalyser som varje kommun har fått statliga medel för att genomföra under 2024. En del kommuner har utsett en specifik medarbetare med huvudansvar för detta genomförande, antingen som en del i redan befintlig tjänst eller i rekrytering av en projektledare för omställningen lokalt.

Under hösten har SKR och Socialstyrelsen tagit fram stödmaterial för att kommunerna ska kunna göra läges- och behovsanalyser. RSS i Kalmar län har under hösten anordnat två digitala workshops för att ge kommunerna möjlighet att dela erfarenheter och ge varandra tips och idéer i arbetet med analyserna.

Arbetet med att förbereda socialtjänsten för omställningen av arbetssätt kopplat till insatser, digitalisering och tillgänglighet genomfördes genom workshops inom respektive verksamhetsområde under perioden september 2023 till januari 2024. Under våren har RSS även medverkat i uppstarten av en kartläggning av Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) i länet, för att få en lägesbild över var socialtjänsten befinner sig i förhållande till den nya lagens målsättning att bli en mer kunskapsbaserad verksamhet.

Kunskapsstyrning

Kunskapsstyrning handlar om att utveckla, sprida och använda bästa tillgängliga kunskap och omfattar områdena kunskapsstöd, uppföljning och analys. Intresset för och behovet av uppföljning inom socialtjänsten är stort och en förutsättning för kunskaps- och verksamhetsutveckling. Systematisk uppföljning är ett prioriterat område inom partnerskapet mellan RSS, SKR och Socialstyrelsen. Även Yrkesresan är en prioriterad nationell satsning. Ett av målen med Yrkesresan är att den ska ge ytterligare kunskap, kraft och kompetens att utveckla socialtjänsten genom att erbjuda bästa tillgängliga kunskap på ett samlat och pedagogiskt sätt.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer bidra till att stärka förutsättningarna för kommunerna att arbeta med kunskapsstyrning och stödja kommunernas gemensamma behov av kompetensutveckling och kompetensförsörjning.

Samordna det regionala genomförandet av Yrkesresan - barn och unga bland annat genom att planera kurstillfällen, rekrytera utbildare och stödja dessa i sitt uppdrag

Yrkesresan Barn och unga har idag 13 utbildare från länet som leder tre olika kurser, "Handläggning med barnet i centrum," "Samtal och delaktighet," samt "Utsatthet och våld." Övriga kurser för nya medarbetare anordnas av Göteborgsregionen. Alla kurser för nyanställda är nu klara, och de första kurserna för vana och erfarna medarbetare har börjat lanseras. Det finns även några kurser riktade specifikt till chefer. Inom Barn och unga-resan är för närvarande 187 medarbetare registrerade, och totalt har förbundet erbjudit 120 utbildningsplatser under året.

Följa upp de regionala projekt- och effektmålen för Yrkesresan - barn och unga

Under våren presenterades resultaten från den årliga måluppföljningen för 2023. I mars fick IFO-cheferna en genomgång av dessa resultat, som visar att både projektmål och effektmål har uppnåtts med goda resultat. Majoriteten av chefer och medarbetare är nöjda med Yrkesresan, och cheferna bedömer att utbildningen har haft den önskade effekten. Nya enkäter har genomförts vid tiden runt årsskiftet 2024/2025.

Följa den nationella uppbyggnaden och förbereda den regionala implementeringen av yrkesresor inom funktionshinderområdet utförare 2024, missbruk och beroende myndighet 2024, äldreomsorg utförare 2025 och funktionshinderområdet myndighet 2026

Utvecklingsledare för psykisk hälsa och missbruk har under året påbörjat arbetet inför uppstarten av Yrkesresan Skadligt bruk och beroende. Denna yrkesresa, som är inriktad på myndighetsutövning, planeras att lanseras under våren 2025 med kursstart regionalt hösten 2025.

När det gäller funktionshinderområdet har flertalet uppstartsmöten hållits under hösten och dessa träffar kommer fortsätta under början av 2025. Flera av länets kommuner står nu i startgroparna och planerar att introducera yrkesresan under våren 2025. RSS finns med på resan, och erbjuder stöd och support.

Även inom äldreomsorg är arbetet påbörjat. Det kommer att intensifieras under nästa år då den resan är beräknad att starta hösten 2025.

Ge stöd i att utveckla arbetet med individbaserad systematisk uppföljning

Under året har RSS medverkat i arbetet med att starta upp en kartläggning av Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) i länet. Syftet med det har varit att få en lägesbild över var socialtjänsten på en länsövergripande nivå befinner sig i förhållande till den nya lagens målsättning att bli en mer kunskapsbaserad verksamhet. I den läges- och behovsanalys som kommunerna arbetar med kopplat till ny socialtjänst kommer bilden av i hur man arbetar med ISU att förtydligas.

RSS har också deltagit som inbjudna gäster i Kvalitetsnätverket i Kalmar län, där verksamhetsutvecklare och andra processtöd från länets kommuner möts. Kommunerna i länet har kommit olika långt i sitt arbete med ISU, som är en viktig förutsättning för att göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad. Socialstyrelsen erbjuder redan kunskapsstöd kring hur kommunerna kan arbeta med ISU, men kommunerna har uttryckt ett behov av att stötta varandra för att komma i gång med detta arbete i större utsträckning. Framför allt finns önskemål om att utveckla arbetet inom vissa mer eftersatta verksamhetsområden, där RSS kan behöva genomföra riktade insatser framöver.

Ge kommunerna stöd i analys av resultaten från SKR:s nationella brukarundersökningar

Tio av länets kommuner har anmält sig till någon av SKR:s brukarundersökningar som genomfördes under hösten 2024. En kartläggning av behov av stöd för analyser av resultatet kommer att ske under våren 2025.

Tillsammans med kommunerna identifiera behov av kunskapsutveckling samt lokala och länsövergripande utvecklingsområden

I RSS-nätverken i länet pågår ett kontinuerligt arbete för utvecklingsledare att stödja och identifiera behov av kunskapsutveckling inom respektive verksamhetsområde, med utgångspunkt i de nya lagkraven och föreskrifterna.

Under året har partnerskapet mellan RSS, Socialstyrelsen och SKR genomfört en inventering av länens behov av kunskapsstöd baserat på en framtagna modell. Under våren var fokusområdet Barn och unga, och under hösten påbörjades arbetet med fokus på Skadligt bruk och beroende. Via IFO-chefsnätverket samlar RSS in tankar och önskemål in från kommunerna, vilka senare vidarebefordras till nationell nivå.

Informera om kunskapsstöd och göra dem mer lättillgängliga för kommunerna.

Inom de nationella RSS-nätverken för socialtjänstens kunskapsstyrning där utvecklingsledare och verksamhetsledare deltar pågår ett kontinuerligt arbete med att informera om det kunskapsstöd som utvecklas nationellt, oftast publicerat av Socialstyrelsen, och göra det mer tillgängligt för kommunerna. RSS-nätverken i länet fungerar som viktiga forum för att dela erfarenheter och ge stöd vid implementeringen av nya kunskapsstöd på lokal nivå, samt för att identifiera behov av gemensamma satsningar.

Ge stöd i att samordna resurserna mellan länets olika kommuner samt öka kännedomen och kunskapen om avtalssamverkan och förbättra förutsättningarna för ökad tillgänglighet av kunskapsstöd, forskning, modeller och metoder

I december 2023 gav SKR ut en översikt över avtalssamverkan inom socialtjänsten, med en tillhörande metodguide. RSS har påbörjat arbete med stöd av detta material för att öka kommunernas kunskap och stödja deras arbete med avtalssamverkan.

Testa och stödja kommunerna i att implementera modellen för brukar- patient- och närståendemedverkan som används inom Läns gemensam ledning för att ta vara på kunskap hos invånare med erfarenhet och bidra till bättre underlag för beslut

Under året har vissa svagheter i den nuvarande modellen för brukar-, patient- och

närståendemedverkan identifierats. En översyn av modellen har inletts, och arbetet med att implementera den i kommunerna har pausats tills översynen är slutförd. Ett revideringsarbete av nuvarande läns gemensamma överenskommelse har startats upp under senhösten och detta arbete kommer pågå även under våren 2025. Beslut om resurstillsättningen i detta arbete har reviderats och tjänstetillsättningen reducerats från 50% till 20%. På grund av detta behöver överenskommelse revideras och anpassas utifrån dessa nya förutsättningar.

Samordna länets nätverk för E-hälsa och välfärdsteknik inom socialtjänsten för att möjliggöra erfarenhetsutbyte och sprida goda exempel

Under våren har nätverket haft två digitala träffar. Vid ett tillfälle deltog chefen för Kommunal Hjälpmedelssamverkan (KHS) för att diskutera möjligheten att utöka deras sortiment med digitala hjälpmedel och välfärdsteknik. Nämnden på KHS beslutade senare enhälligt att utöka verksamheten med dessa digitala hjälpmedel.

Vid det andra mötet deltog representanter från Ineras programområde för kommuner, digitaliseringschefen från Kalmar kommun och en IT-strateg från regionen. De gav information om bland annat säker digital kommunikation (SDK), informationshantering med regionens verksamhetssystem Cosmic, sammanhållen planering, 1177 för vårdpersonal samt Ineras utvecklingsresa.

Kompetenscenter Välfärdsteknik vid SKR besökte under hösten länet för att hålla en workshop, där de flesta kommuner var representerade. Dagen var både uppskattad och givande, med möjlighet till erfarenhetsutbyte och dialog. Även Kommunal Hjälpmedelssamverkan (KHS) deltog. Föreläsningen behandlade bland annat lagstiftning kring välfärdsteknik, den nya

socialtjänstlagen, samordnade insatser för kommunernas digitalisering samt nyttokalkyler för läkemedelsautomater.

Samverka med Länsstyrelsen och Region Kalmar län i frågor som rör våld i nära relation och vara kommunernas röst i samordningen mellan regionala och lokala aktörer

Under året har utvecklingsledare deltagit i åtta samverkansmöten med Länsstyrelsen och Region Kalmar län. Utvecklingsledaren har bistått Länsstyrelsen med att identifiera kommunernas behov av utvecklingsarbeten och kompetenssatsningar, kopplat till frågor som rör våld i nära relationer. På uppdrag av länets kommuner har utvecklingsledaren ansökt om utvecklingsmedel från Länsstyrelsen och fått medel beviljade för att samordna och genomföra två utbildningssatsningar som genomförts under året: en juridisk fördjupningsdag om den nya lagstiftningen kring skyddat boende där ca 90 socialsekreterare i länet deltog, samt en metodutbildning i "Samtal om frihet" för att möta våldsutsatta där totalt 25 medarbetare från länet deltog.

Kommunerna har också uttryckt önskemål om att vidareutveckla flera områden i samverkan med Länsstyrelsen och Region Kalmar län. Det handlar om att involvera Region Kalmar län i SMADIT-arbetet (Samverkan mot alkohol och droger i trafiken) samt utveckla ett förebyggande arbetssätt för att nå både våldsutsatta och våldsutövare i en utökad samverkan mellan polis och socialtjänst. Dialoger har inletts med respektive samverkanspart under året.

Stödja kommunernas samverkan kring Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för sjuksköterskor med Linnéuniversitetet.

RSS har tillsammans med kommunerna i Kronobergs län fört en dialog med Linnéuniversitet, för att omförhandla avtalet om Verksamhets förlagd utbildning (VFU). Målet med dialogen är en högre ersättning och att ta bort ersättningsnivåerna, samtidigt som ambitionen att upprätthålla hög kvalitet på mottagandet fortsätter. Detta då vi ser att ingen kommun når upp till högsta ersättningsnivån, och att flera kommuner avstår från att söka ersättning på grund av administrativ börda, svårigheter att uppfylla kraven samt det nya utbildningsdirektivet med utökad VFU.

Kommunförbundet har stärkt samarbetet med Region Kalmar läns VFU organisation.

God och nära vård

Nära vård är en omställning inom hälso- och sjukvården med primärvården som nav som ska samverka med andra delar i hälso- och sjukvården, socialtjänsten, skolan, civilsamhället och andra samhällsaktörer. Omställningen innebär att samskapa tillsammans med invånare och flytta fokus till att arbeta mera personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. De nationella myndigheterna som utvärderat arbetet med nära vård och SKR, pekar på att arbetet nu måste gå över i ett mer långsiktigt arbete byggt på breddinförande av fungerande metoder. På samma sätt måste intentionerna i Länsgemensam målbild och strategi leda till förändrade arbetssätt i verksamheter i kommuner och region. Arbetet med att ta fram en gemensam plan för primärvården är ett viktigt steg vidare, men inte det enda.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS stödjer kommunernas arbete med omställningen till en nära vård.

Synliggöra det kommunala perspektivet och stödja kommunerna att hålla en gemensam strategisk riktning i omställningen av nära vård

Arbetet med nära vård har till stor del fokuserat på att inhämta kunskap och sprida information till kommunerna kopplat till arbetet med en gemensam plan för primärvården. Arbetet har återkommande stämts av i förbundets olika strategiska nätverk.

Implementera Läns gemensam målbild och strategi för nära vård för Region Kalmar län och länets 12 kommuner

Arbetet med en gemensam plan för primärvården har utgått från målbilden och strategin för god och nära vård. En viktig effekt av detta arbete har varit att målbilden och strategin har spridits.

Tillsammans med regionens samordnare för nära vård ta fram en gemensam plan för primärvården

Under året har fokus legat på att ta fram ett förslag till en gemensam plan för primärvården och att förstärka samverkan mellan kommunerna och regionen. Planen pekas ut som avgörande för att förverkliga målen i "Målbild och strategi för god och nära vård."

I arbetet har en analys av behovssegmentering genomförts inom grupperna äldre, psykisk hälsa, barn och unga samt habilitering/rehabilitering. Dessa analyser visar behoven inom dessa grupper och ger en bra grund för att i framtiden utforma samordnade insatser baserade på dessa behov. Analysen visar också hur de nuvarande riktlinjerna och arenorna fungerar, och visar på behovet av tydligare samverkan för att bättre tillgodose invånarnas behov.

Den gemensamma planen för primärvården skickades ut på remiss under senhösten 2024 till chefsnätverk kopplade till Läns gemensam ledning i samverkan, det vill säga Social- och omsorgschefsnätverk, Skolchefsnätverk, Elevhälsochefsnätverk och Sjukvårdsledning. Inkomna remissvar speglar de förväntningar och önskningar som de olika grupperna har på samverkan. Det har varit svårt att få ihop en plan som både ska omfatta en förflyttning av den gemensamma primärvården och den breda samverkan i stort. Beredningsgruppen i Läns gemensam ledning kommer arbeta vidare med frågan under 2025.

Sprida goda exempel från Kalmar län och övriga Sverige som stöd för ett införande av metoder som prövats och utvärderats på andra ställen

Dialog och information i kunskapsinsamlingen har hållits både med Kommunförbundets egna nätverk och med olika forum inom Läns gemensam ledning. I övrigt har arbetet med nära vård fokuserat på att stödja och underlätta omställningen till en god och nära vård, särskilt i samband med arbetet med den gemensamma planen, och att öka tempot i denna omställning.

En annan viktig del i detta arbete har varit att ständigt fånga upp och sprida kunskap om fungerande nära vård-projekt som genomförts i olika delar av Sverige och i Kalmar län.

Ansvara för redovisning av överenskommelsen God och nära vård till Socialstyrelsen och Kammarkollegiet.

En del i arbetet med nära vård har varit den bild som gavs vid uppföljningen av statsbidraget för god och nära vård. Uppföljningen har gett en sammanfattande bild av var kommunerna står i utvecklingen mot en god och nära vård och vilka områden de arbetar med.

Äldre

Ensamhet har stor betydelse för enskilda personers livskvalitet. Ökad psykisk ohälsa samt besvär av ensamhet och isolering bland äldre har enligt Socialstyrelsen uppmärksamats av ett antal kommuner och i flera rapporter som publicerats om pandemins konsekvenser. Kommunerna uttrycker särskilt stark oro för isolering bland äldre som inte bor på äldreboenden, och då specifikt de som bor på landsbygden.

I Socialstyrelsens årliga brukarundersökning 2023 "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen" har 19% av dem som bor på särskilt boende för äldre och 12% av de som har hemtjänst svarat att de ofta besvärar av ensamhet.

Enligt Socialstyrelsen är förekomsten av psykisk sjukdom bland äldre minst lika hög som i den övriga befolkningen. Ungefär en av fyra personer äldre än 65 år har någon form av psykisk ohälsa

som kan påverka det dagliga livet och försämra livskvaliteten. Suicidtalerna är högre bland äldre, och allra högst bland män över 84 år. Många äldre uppger också att de har till exempel sömnbesvär och ångest. Social gemenskap och stöd, fysisk aktivitet, goda matvanor och meningsfullhet i vardagen är viktiga faktorer för ett hälsosamt åldrande och kan förebygga psykisk ohälsa. Civilsamhället och föreningslivet utgör en viktig del i arbetet och kan med stöd från det offentliga i högre utsträckning bidra till att stärka den psykiska hälsan hos äldre.

Fallolyckor är ett stort folkhälsoproblem med allvarliga konsekvenser för den som drabbas, i form av försämrad livskvalitet och lidande. Genom att arbeta med ett aktivt förhållningssätt till fallprevention bidrar det till färre fallskador och ökad livskvalitet för den äldre och i flera fall även kostnadsbesparingar. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer stödja kommunernas äldreomsorg.

Ge stöd för utveckling av förebyggande och tidiga insatser, exempelvis förebygga fall, undernäring, motverka våld och missbruk

Information om förebyggande arbete har kontinuerligt delgetts, både genom material från Socialstyrelsens utbildningskatalog och genom att nätverket för verksamhetschefer äldre delar goda exempel med varandra. Detta har genomförts vid nätverket digitala och fysiska träffar.

Stödja och utveckla hälsofrämjande, rehabiliterande och socialt förebyggande insatser för att motverka bland annat psykisk ohälsa och suicid bland äldre

Som en del av arbetet för att minska psykisk ohälsa och suicid bland äldre, har MHFA- utbildningar (Mental Health First Aid) genomförts runt om i länet. Utbildningarna har riktat sig till personer som är 65 år eller äldre och vill lära sig mer om psykisk hälsa. Kursdeltagarna har fått verktyg för att identifiera, möta och stödja personer med psykisk ohälsa. Inbjudningar har skickats bland annat via pensionärsförbunden. Under våren har utbildningar hållits i Torsås, Kalmar, Vimmerby, Västervik, Mörbylånga och Högsby kommuner. Under hösten genomfördes utbildningar i flera av de resterande kommunerna i länet.

För personal finns även den digitala utbildningen Psyk-E Bas Senior tillgänglig på Region Kalmar läns utbildningsplattform (Ping Pong).

Kommunerna delger varandra goda exempel på aktiviteter som pågår i länets kommuner.

Ge stöd i att utveckla individbaserad systematisk uppföljning genom teambaserade arbetssätt med kvalitetsregister (Senior Alert, Palliativregistret och BPSD)

Nätverket för verksamhetschefer inom äldreomsorg har under året fört samtal om teamsamverkan. Diskussionerna har bland annat fokuserat på hur nuvarande samverkan fungerar, möjligheten att dela goda exempel, samt hur vi kan stärka det vårdpreventiva arbetet. Nätverket har också behandlat Socialstyrelsens Reflektionsfrågor för teamet, som finns i Kunskapsguiden.

I vissa kommuner fungerar teamsamverkan väl, med regelbundna möten och ett tydligt fokus på brukaren. Flera grupper har påpekat att Socialstyrelsens stödmaterial, inklusive filmer och frågebatterier, är ett värdefullt verktyg. Många kommuner har återkopplat att de planerar att använda detta stödmaterial framöver.

Under hösten arrangerades ett webinarium med titeln "Att arbeta hälsofrämjande genom riskbedömningar/Senior Alert".

Stödja kommunerna i dialogen kring gemensamma utmaningar med elva timmars dygnsvila

Vid en av nätverksträffarna för verksamhetschefer inom äldreomsorg presenterades ett forskningsprojekt kopplat till förbättrad arbetsmiljö: "Från minutjakt till tillit – ett randomiserat fältexperiment för att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten," drivet av Sunt arbetsliv. Sunt arbetsliv erbjuder även verktyg för att hjälpa arbetsgrupper att kartlägga och förbättra sin egen arbetsmiljö. Under året har nätverket också fört diskussioner och delat goda exempel kring sommarbemanning och schemaläggning med hjälp av AI.

Bidra till att digitaliseringen används och anpassas till äldre sköra personer.

I nätverket för E-hälsa och digitalisering diskuteras hur digitaliseringen kan bli mer användbar för äldre och sköra personer.

Kommunal hälso- och sjukvård

Utvecklingen går mot alltmer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser som ställer krav på personalresurser, kompetens och samordnade insatser från flera utförare. Tillgänglighet och kompetens för avancerad vård behöver öka i samma takt. Fler hälso- och sjukvårdsinsatser av legitimerad personal från olika yrkeskategorier som till exempel sjuksköterskor, läkare, fysioterapeuter, dietister och arbetsterapeuter behövs i äldreomsorgen. Dock fortsätter antalet specialistläkare i geriatrik inom hälso- och sjukvården att minska.

Mot bakgrund av de förändringar och utmaningar som hälso- och sjukvården och omsorgen står inför ser regeringen ett behov av en nationell kraftsamling för ökad patientsäkerhet.

Socialstyrelsen har därför tagit fram en nationell handlingsplan för att samordna och stödja patientsäkerhetsarbetet i landet. Arbete för att stärka det systematiska patientsäkerhetsarbetet pågår inom länets kommuner och mellan kommunerna och regionen.

Nära vård innebär för kommunal hälso- och sjukvård att den tillsammans med regionens primärvård ska utvecklas till att vara navet i vården och de som ska samspela med annan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola. Primärvården ska svara för behovet av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller annan särskild kompetens. Den nya primärvårdsdefinitionen som gäller från 1 juli 2021 öppnar upp för att bedriva ännu mer av kvalificerad vård i hemmet. Gränsen för vad som är primärvård och vad kommunen får utföra går vid det som betraktas vara specialiserad vård. Gränsen är oskarp och förändras i takt med den medicinska utvecklingen. Det finns behov av att skapa en mer sammanhållen bild av hemsjukvårdens utveckling, vad den befinner sig nu och hur den behöver utvecklas framåt.

Hälso- och sjukvården ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Insatser ska utgå såväl från befolkningens behov som patientens individuella behov och förutsättningar. En viktig del är att arbetet med att förebygga både psykisk och fysisk ohälsa, för att möta framtidens hälsoutmaningar och vårdbehov och för att ställa om till en nära vård.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer förutom det som beskrivs under fokusområde God och nära vård stödja kommunernas hälso- och sjukvård

Tillsammans med kommunerna använda SKR:s stödmaterial Specialiserad vård i hemmet för att få en sammanhållen bild av de juridiska utmaningar som finns kopplat till ansvarsfördelning och samarbete mellan kommunernas och regionens hälso- och sjukvård

Nätverket för verksamhetschefer inom hälso- och sjukvård, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och medicinskt ansvariga för rehabilitering träffas en gång i månaden, antingen fysiskt eller digitalt. Vid dessa träffar förs en regelbunden dialog om omställningsarbetet för att uppnå en god och nära vård. Nätverket har varit delaktigt i att identifiera brister i vården som påverkar invånarna. Utsetta personer arbetar med förberedelser för ett ordnat införande, med fokus på ansvarsfördelning och samverkan mellan kommunerna och regionens hälso- och sjukvård. En viktig frågeställning är att klargöra skillnaderna mellan avancerad och specialiserad sjukvård, både för sjuksköterskor och inom rehabilitering. I arbetet ser man även över hur en fungerande riskbedömning kan genomföras.

Tillsammans med kommunerna använda Kunskapsstöd för Primärvårdens samverkande hälso- och sjukvård i hemmet – Medicinsk samverkan och läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård (Nationellt system för kunskaps styrning hälso och- sjukvård) och Socialstyrelsens Hälso- och sjukvård i hemmet - kunskapsstöd för personcentrerad vård och rehabilitering

Arbetet beskrivs under "tillsammans med kommunerna använda SKR:s stödmaterial..." ovan.

Arbeta teambaserat och för att skapa kontinuitet i arbetet med kvalitetsregister (Senior Alert, Palliativregistret och BPSD)

Vid nätverksträffarna för verksamhetschefer inom hälso- och sjukvård, medicinskt ansvariga sjuksköterskor samt medicinskt ansvariga för rehabilitering diskuteras regelbundet teambaserade arbetssätt. Återkommande ämnen i dialogerna är kvalitetsregister och olika arbetsmetoder.

Under hösten arrangerades ett webinarium med titeln "Att arbeta hälsofrämjande genom riskbedömningar/Senior Alert." Det var välbesökt och gav inspiration till att arbeta teambaserat med invånaren i fokus.

Stödja kommunernas systematiska patientsäkerhetsarbete med en patientsäker hälso- och sjukvård i hemmet

Länsgemensam ledning har beslutat att införa ett gemensamt arbetssätt i hela länet för att säkerställa effektiv kunskapsspridning, samverkan och erfarenhetsutbyte mellan regionens Vårdhygieniska enhet och kommunerna. Detta arbete omfattar också fortsatt utveckling av Vårdhygieniska riktlinjer anpassade för kommunal vård och omsorg, vilket stärker patientsäkerheten.

Nätverket för verksamhetschefer HSL/MAS/MAR har dessutom analyserat Socialstyrelsens öppna jämförelser för kommunal hälso- och sjukvård, med syfte att identifiera likheter och skillnader mellan olika kommuner.

Fortsätta stödja utvecklingen av beslutsstöd för sjuksköterskor inom kommunal vård och omsorg vid patienters försämrade hälsotillstånd

Beslutsstödet är en strukturerad arbetsmetod för att bedöma rätt vårdnivå och kvalitetssäkra försämrade hälsotillstånd hos patienter. Beslutsstödsutbildning genomförs årligen genom stöd av utbildare från Örebro som utför digital utbildning för nyanställda sjuksköterskor inom kommunal hälso- och sjukvård.

Tillsammans med kommunerna gå igenom och arbeta med gemensamma beröringspunkter av resultatet från Ensolutions mätning av innehållet i den kommunala hälso- och sjukvården.

Under året har diskussioner förts om nya mätningar och uppföljningar av Ensolution, där ett nytt kvalitetsmått har presenterats. Det har även diskuterats hur den fortsatta uppföljningen ska genomföras. Vid uppföljningen ser de flesta kommunerna att det är svårt att arbeta vidare med det nya kvalitetsmättet, då inte alla funktioner finns tillgängliga i kommunens verksamhetssystem för HSL (Hälso- och sjukvårdslag).

Psykisk hälsa, skadligt bruk och beroende

I den nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention som presenterades i september 2023 anges som ambition i ett av de övergripande målen minskade negativa konsekvenser till följd av psykiatriska tillstånd. Några av delmålen som lyfts för att nå detta mål är vård och omsorg som möter individens behov och stärkt kunskapsutveckling inom området. Utifrån växande siffror på upplevd psykisk ohälsa inom Sveriges population och inte minst hos unga så kommer psykisk hälsa att vara en betydelsefull resurs för framtiden både för individen och samhället.

De senaste årens statliga utredningar samt Socialstyrelsens rapportering visar att en majoritet av de som får vård på grund av skadligt bruk eller beroende också har vårdats för en annan psykiatrisk diagnos, och därför kan beskrivas ha en samsjuklighet. Vissa har endast behov av behandling av de psykiatriska tillstånden inklusive skadligt bruk och beroende, medan andra också har omfattande behov av sociala insatser. Insatserna till personer med samsjuklighet behöver bli mer samordnade, behovsanpassade och personcentrerade i Kalmar län.

Ett omställningsarbete fortgår inom missbruks- och beroendevården där ett skadereducerande perspektiv förordas med krav på tidiga insatser som möter individens behov som ett led i att motverka de höga tal vi har i Sverige avseende narkotikadödlighet. I detta spår bland annat antalet personer aktuella för LARO (läkemedelsassisterad behandling vid opiodberoende) öka och i detta behövs en utveckling av den differentierade vården inom LARO. Det ställer höga krav på en fungerande samordning mellan region och socialtjänst, något även den SIP-granskning av LARO-verksamheterna i länet som genomförts under 2023 indikerar.

Följsamheten till nationella riktlinjer avseende missbruks- och beroendevården är fortsatt låg och utvecklingen oförändrad sedan några år tillbaka. Socialstyrelsen har haft ett uppdrag att utvärdera riktlinjerna under 2023 och förslag finns att utifrån denna utvärdering uppdatera riktlinjerna under 2024, även här med ett tydligare fokus på skadereducerande insatser.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer stödja kommunerna.

Öka följsamheten till evidensbaserade arbetsmetoder

Arbetet fortsätter inom socialtjänstens olika verksamheter för att utveckla stödinsatser med god evidens för målgruppen med skadligt bruk och beroende. Flera kommuner i länet har exempelvis ansökt om och fått statliga medel för att utveckla arbetet med Bostad först i sina kommuner. IFO-chefsnätverket fungerar som ett forum för att dela erfarenheter och stärka detta arbete gemensamt i länet.

Under våren har Socialstyrelsen, genom en enkät till landets kommuner, följt upp de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården. Resultatet visade ett behov av att revidera riktlinjerna, ett arbete som Socialstyrelsen påbörjat under hösten. Utifrån kravet att socialtjänsten ska bedriva verksamhet i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet är det viktigt att riktlinjerna nu uppdateras utifrån det senaste forskningsläget.

Förbereda inför de nya krav som kommer inom området

RSS fortsätter att stödja socialtjänsten i det pågående omställningsarbetet inför den nya socialtjänstlagen, som förväntas träda i kraft med nya lagkrav under 2025. På regional nivå fokuserar RSS på att kontinuerligt stödja länets kommuner i att arbeta med det stöd som för närvarande utvecklas på nationell nivå.

Inom området skadligt bruk och beroende visar de senaste årens nationella utredningar och forskning att kommunerna behöver utveckla sina insatser med ett ökat fokus på skademinimering. Traditionellt har insatser erbjudits individer under förutsättning att de uppvisar nykterhet och avhållsamhet vid beroende. Socialtjänsten behöver nu säkerställa att individer inte längre utesluts från stöd och behandling, exempelvis under perioder av återfall. En del i detta arbete handlar om att kunskapshöja, bland annat genomfördes en baskurs i Skadligt bruk och beroende under hösten med nästan 700 deltagare.

Stödja arbetet i samverkan mellan kommunerna och regionen

Inom ramen för länsgemensam ledning och samordnande grupp psykisk hälsa har arbetet fortsatt med att stödja samverkan mellan kommunerna och regionen utifrån identifierade behov. Under våren har också analys- och kartläggningsarbetet inom ramen för Gemensam plan för primärvård tydligare identifierat de olika behoven hos olika målgrupper.

Flera samverkansutmaningar har framkommit, där vi behöver utveckla arbetssätt och tjänster som bättre uppfyller behoven än de som nu finns i vårt gemensamma arbete. Särskilt har

målgruppen med komplexa behov lyfts fram, där det finns prioriterade behov att arbeta vidare med. Dessa behov bekräftas ytterligare i den kartläggning av samsjuklighet som genomfördes under våren som en del av vårt läns-gemensamma arbete. Det är den första läns-gemensamma

kartläggningen som försökt definiera målgruppen med samsjuklighet, analysera utvecklingen av antalet personer, deras specifika beroendeproblematik och diagnoser, samt följa utvecklingen över tid.

Ge stöd för utveckling av förebyggande och tidiga insatser för att motverka skadligt bruk och beroende

Inför den nya socialtjänstlagen arbetar RSS och våra nätverk med att tydligare definiera socialtjänstens förebyggande arbete i relation till målgruppen med skadligt bruk och beroende. Flera nationella utredningar de senaste åren har också betonat behovet av att utveckla socialtjänstens förebyggande och tidiga insatser, särskilt genom att sänka trösklarna för det stöd som erbjuds till denna målgrupp, oavsett om insatserna sker som biståndsbedömda eller som öppna insatser utan biståndsbeslut. Arbetet fokuserar särskilt på att förbättra stödet och tillgängligheten till bostad och sysselsättning för målgruppen.

Samordna LARO-nätverk i länet

Det läns-gemensamma LARO-nätverket (Läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende) träffas nu regelbundet en gång per termin. Nätverkets huvudsakliga mål är att skapa bättre förutsättningar för en jämlik vård i länet och att stärka kommunernas samverkan med regionen kring denna målgrupp. I april gästades nätverket av en överläkare från infektionsmottagningen vid Kalmar läns-sjukhus, som gav information och utbildning om hepatit C och sprututbytesprogrammet. I december gästades nätverket av Region Skåne som beskriver hur de på olika sätt utvecklat arbetet inom LARO och i samverkan mellan region och kommun. På nationell nivå är LARO fortsatt i fokus med målsättningen att öka det skadereducerande arbetet och sänka trösklarna till LARO-behandling samt tillgången till sprututbyten.

Sprida kunskap och stödja kommunerna i att öka användningen av ASI (Addiction Severity Index) med hjälp av de verktyg som erbjuds inom ramen för Partnerskapet i syfte att bidra till utvecklingen av nationell uppföljning med nyckeltal baserat på ASI-data. Detta kommer möjliggöra måluppföljning även på lokal nivå.

ASI är ett kartläggningsverktyg i intervjuform som används inom socialtjänsten för att utreda klienters behov av insatser kopplade till alkohol- och narkotikarelaterade problem. Verktöget används även, om än i begränsad omfattning, för systematisk uppföljning. ASI Grund och ASI Uppföljning används dock inte tillräckligt för att fungera som underlag för kunskapsutveckling, vare sig på nationell eller läns-nivå. För att öka användningen av ASI pågår ett nationellt arbete, där SKR bland annat arbetar för att samla in ASI-data från kommuner som har gett samtycke, i databasen Kolada. ASI kommer även ingå som en del i den Yrkesresa Skadligt bruk och beroende som planeras att lanseras nationellt under våren 2025.

Socialstyrelsen har under året tagit fram en handbok för att stödja kommunernas arbete med ASI, som snart kommer att publiceras under namnet "Att leda med ASI". Under våren har Socialstyrelsen också erbjudit digitala forum för att hjälpa kommunerna att arbeta systematiskt med ASI. RSS arbetar fortsatt med att sprida detta stöd på regional nivå för att möta utmaningarna, särskilt med stöd som utarbetats för mindre kommuner. I detta arbete spelar IFO-chefsnätverket en central roll.

Barn och unga

Samhällsutvecklingen visar enligt Socialstyrelsens rapportering på växande skillnader i barns och ungas livsvillkor och hälsa. För att barn och unga ska ges likvärdiga möjligheter att utvecklas krävs ett förstärkt förebyggande arbete och tidiga samordnade insatser. Familjecentraler och Ungdomsmottagningar är exempel på verksamheter som arbetar förebyggande, tidigt och samordnat.

Barn och ungas psykiska hälsa påverkas av både sociala och psykologiska faktorer. Barn är beroende av sina föräldrars förmågor att ge vård och omsorg för sitt välmående. Socialtjänsten kan på olika sätt ge föräldrar stöd så att de på ett bra sätt kan möta barnets behov.

Att placera ett barn är ett stort ingrepp i det enskilda barnets eller den unges liv och får också stora konsekvenser för den övriga familjen. Det innebär också att samhället, och framför allt kommunen, då tar på sig rollen som "ställföreträdande förälder". De placerade barnen har sämre hälsa än andra barn, och lagstiftningen har förtydligats när det gäller det ansvar som både socialtjänst, hälso- och sjukvård och tandvård har för att tillgodose dessa barns behov.

Samverkan kring detta behöver därför utvecklas. Under hösten 2023 presenterade den statliga "Utredningen om barn och unga i samhällets vård" sina förslag, vilka kommer att påverka familjehemsvården i kommunerna.

Barns behov i centrum (BBIC) är ett arbetssätt och en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövning inom social barn- och ungdomsvård. I september 2023 gav Socialstyrelsen ut en ny reviderad grundbok som kommunerna behöver implementera.

Under 2023 har Socialstyrelsen tillsammans med SKR och RSS gett stöd till kommuner att implementera kunskapsstödet "Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott". Arbetet med implementering kommer fortsätta under 2024.

För att kunna följa omställningen till en ny socialtjänstlag kommer det att ske en Nationell uppföljning av Socialtjänstens Omställning (NUSO 2024) Inriktningen på studien kommer att vara mot barn, unga och familjer och baseras på individbaserad systematisk uppföljning och kunskap om det lokala förebyggande arbetet.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer stödja kommunernas sociala barn- och ungdomsvård.

Stödja utvecklingen av tidiga insatser och förebyggande arbete

Inom ramen för Läns gemensam ledning gjordes en uppföljning av familjecentralerna under hösten 2023 enligt en beslutad modell. Datainsamlingen innehöll resultat från såväl besökare, medarbetare och olika former av statistik vilket sammanställts under våren. Resultatet har presenterades för den länsövergripande styrgruppen för familjecentralerna, för Läns gemensam ledning och IFO-chefsnätverket. Resultatet visar på att besökare är mycket nöjda över lag, men att det är stora ojämlikheter mellan de olika familjecentralerna, både vad gäller resurser och arbetsformer. Under hösten 2024 gjordes en ny uppföljning som kommer att synliggöra utvecklingen på familjecentralerna.

Även ungdomsmottagningarna är en viktig tidig och samordnad insats där barn och unga, från cirka 12 års ålder, får tillgång till stöd från både barnmorska och kurator. I november 2023 fattades beslut om en länsövergripande överenskommelse kring ungdomsmottagningarnas verksamhet. Under 2024 har RSS genomfört en kartläggning för att analysera hur respektive kommun i länet ligger till i förhållande till denna överenskommelse. Arbetet har också pågått för att integrera den länsövergripande digitala ungdomsmottagningen i de fysiska.

På önskemål av Socialstyrelsen och Skolverket har RSS, i samarbete med Kalmar kommun, presenterat arbetet inom det nationella utvecklingsprogrammet TSI (Tidiga samordnade insatser) under ett seminarium på Barnrättsdagarna.

Stödja arbetet med Föräldraskapsstöd

Stöd för arbetet med föräldraskapsstöd har kunnat ges både genom det tidigare nämnda arbetet med familjecentraler och genom insatser som syftar till att motverka normbrytande beteende och återfall i brott som beskrivs nedan.

Ett utvecklingsarbete var planerat att genomföras i samverkan med Region Kalmar län och Länsstyrelsen Kalmar län, med stöd av tjänstedesign enligt Innovationsguiden. Dock har detta arbete inte blivit av på grund av andra prioriteringar.

Stödja utvecklingen av Familjehemsvård och familjehemsplacerade barn

RSS har deltagit i nätverket för familjehemshandläggare för att förmedla information från det nationella nätverket för barn och unga. RSS har också varit delaktig i arbetsgruppen som utvecklat kursen "Att arbeta med familjehem" inom ramen för Yrkesresan.

Inom Läns gemensam ledning har ett arbete pågått med revidering av överenskommelse och praktiska anvisningar när det gäller hälsoundersökningar av placerade barn. I arbetet har det funnits en arbetsgrupp med representanter från kommunerna.

Nätverket för social- och omsorgschefer har gett IFO-chefsnätverket i uppdrag att genomföra en förstudie för att identifiera lämpliga placeringsformer för barn och unga med omfattande behov, till exempel barn med funktionsnedsättningar vars föräldrar inte har full föräldraförmåga. Vissa av dessa barn kan inte få sina behov tillgodosedda i ett Boende med särskild service för barn och unga enligt LSS, och placeringar på externa HVB-hem blir ofta både kostsamma och ineffektiva. En arbetsgrupp, ledd av RSS, har därför definierat tre specifika målgrupper för dessa insatser. En kartläggning gjordes under hösten 2024 för att se hur stor grupp av barn som tillhörde respektive målgrupp och i vilken grad man bedömde att Regionen bör involveras i arbetet. En komplettering till kartläggningen kommer att göras för att se kostnaden för respektive målgrupp.

Samordna länets nätverk för BBIC (Barns behov i centrum) och vara länk mellan kommunerna och Socialstyrelsen i frågor som rör BBIC

RSS har anordnat tre digitala och två fysiska nätverksträffar för BBIC-utbildare och ansvariga. Nätverket har fungerat som en länk mellan lokal och nationell nivå när det gäller BBIC-frågor. Nätverket har också arbetat med olika teman för att ge varandra tips och inspiration i arbetet med BBIC. Vårens tema handlade om målformuleringar, och under hösten arbetade nätverket med barns centrala behov och familjens mottaglighet.

Fortsätta arbetet med implementering av kunskapsstödet Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott

Projektet "Implementering av kunskapsstödet", där Högsby, Mörbylånga, Oskarshamn och Kalmar deltog, avslutades i december 2023. I april 2024 höll Socialstyrelsen och SKR ett lärandeseminarium för att samla in erfarenheter från både implementeringen av kunskapsstödet i kommunerna och modellen för implementeringen. Mörbylånga delgav sina erfarenheter under seminariet.

Under hösten genomförde Socialstyrelsen ett spridningsseminarium för de kommuner som inte deltagit i projektet. För att ytterligare diskutera spridningen av kunskapsstödet har Socialstyrelsen och SKR haft fortsatta möten med den operativa gruppen, där RSS har varit delaktig.

Vara stödjande till kommunerna i deras deltagande i Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning (NUSO) med inriktning på barn och unga

Under året har de kommuner som deltar i NUSO påbörjat sin datainsamling. Kommunerna får olika former av stöd i analysarbetet genom digitala forum för deltagare. Kommunerna har önskat att själva arbeta med sin analys innan man tittar på det länsövergripande resultatet med stöd av RSS.

Stöd och service LSS

För att möta de växande kompetensutmaningarna inom funktionshinderområdet krävs ett idogt arbete på såväl lokal, regional som nationell nivå. Vi behöver mer forskning, nya arbetssätt och nationella satsningar.

De flesta personer med funktionsnedsättning är nöjda med stödet från socialtjänsten. Samtidigt förekommer det fortfarande tvångs- och begränsningsåtgärder inom LSS-boenden. I omkring 80 procent av verksamheterna uppges det förekomma begränsningsåtgärder enligt Socialstyrelsen.

Det är väsentligt ovanligare med tvångsåtgärder, men det förekommer. SKR:s brukarundersökning inom funktionshinderområdet visar att brukarna upplever att personalen inte alltid kommunicerar på ett begripligt sätt.

Enligt Socialstyrelsen har endast 28 procent av den tillsvidareanställda personalen på LSS-boenden för barn och unga en grundutbildning inom vård och omsorg från gymnasiet eller Komvux. Motsvarande siffra på boenden för vuxna är 64 procent. Det görs nu många olika insatser för att säkra kompetensförsörjningen inom socialtjänsten. Dock är det just funktionshinderområdet som ofta glöms i olika nationella satsningar. Både Socialstyrelsen och IVO har vid flera tillfällen konstaterat att kompetensen hos personal i LSS-boenden behöver höjas. När det saknas rätt bemanning och en närvarande chef är risken att tvångs- och

Såväl Socialstyrelsens rapport som SKR:s förstudie till Yrkesresan visar att behovet av en mer sammanhållen kunskap är mycket stort i både myndighetsutövning och i all utförarverksamhet.

Digitala lösningar och välfärdsteknik möjliggör nya arbetssätt, vilket kommer att krävas när arbetskraftsbristen blir allt större. Digitala verktyg kan både avlasta personalen och hjälpa brukare att leva mer självständigt.

Kunskapsstyrningen inom området behöver stärkas. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att RSS kommer stödja kommunerna

Vara en angelägen del av kedjan mellan lokal och nationell nivå, att framföra förbättringsförslag nationellt samt lyfta hem nationella uppdrag och kunskap

Genom att RSS är en aktiv part i det nationella funktionshindernätverket, där SKR är sammankallande, får kommunerna i Kalmar län regelbunden återkoppling om nationella initiativ och beslut. Informationen från Socialstyrelsen, såsom nya kunskapsstöd, regeringsuppdrag eller förfrågningar om länets representation i nationella arbetsgrupper eller pilotprojekt, förmedlas regelbundet.

För att stärka kunskapsstyrningen och göra den mer tillgänglig har ett viktigt steg varit att möta kommunernas önskemål om mer lättillgänglig ny kunskap. Socialstyrelsen har börjat komplettera tunga utredningar och metodstöd med filmer, PowerPoint-presentationer och studiematerial.

Kompetensutvecklingen för personal inom funktionshinderområdet har visat sig vara eftersatt. Genom representation i det Nationella Kompetensrådet har den regionala nivån haft möjlighet att påverka en skrivelse till regeringen, som understryker det stora behovet av stöd och stöttning till kompetensutveckling. Ett riktat statsbidrag, liknande Äldreomsorgslyftet, efterfrågas.

Projektleda implementering och genomförande av Yrkesresan inom funktionshinderområdet för utförare

Arbetet beskrivs även under kapitlet för kunskapsstyrning. Arbetet med att utveckla Yrkesresan är i full gång. Kommunerna har informerats om konceptet och processen genom lokala arbetsplatsträffar där RSS har deltagit, samt genom dialoger med länets verksamhetschefer inom det regionala funktionshindernätverket.

Verka för att samtliga kommuner i länet medverkar i SKR:s nationella brukarundersökningar kopplat till utförarverksamhet samt myndighetskontakten inom funktionshinderområdet

Uppföljning genom brukarundersökningar har diskuterats inom det regionala funktionshindernätverket. Dessa samtal har lett till att kommunernas deltagande i SKR:s nationella brukarundersökningar, som fokuserar utförarverksamhet har ökat. Många kommuner väljer att genomföra undersökningen inom utförarverksamheten under ett år och myndighetssidan året därpå för att ge sig själva tid att bearbeta resultatet.

Tidigare har vissa kommuner avstått från att genomföra brukarundersökningarna på grund av omfattande utbildningsinsatser. Genom samverkan tar nu dessa kommuner del av varandras

dokument och manualer, vilket underlättar genomförandet. För några kommuner som har haft problem med att inkludera brukare som saknar tal, har lösningar som att använda god man använts, något som andra kommuner nu tar i beaktan.

Informera om digitala lösningar och välfärdsteknik som kan möjliggöra nya arbetssätt

Genom webinarier har kommunerna fått ta del av aktuell kunskap och uppdateringar. I samverkan med eHealth Arena har RSS bjudit in kommunerna och skapat gemensamma företagspresentationer, vilket har möjliggjort djupare insikter i tillgängliga tekniska lösningar och tjänster. Vidare har nätverksträffar hållits regelbundet och en gemensam Teams-kanal etablerats för kontinuerlig dialog. Dessa insatser har säkerställt att kommunerna är informerade om aktuella initiativ och har haft möjlighet att dra lärdomar från varandra när det gäller digitalisering och välfärdsteknik.

Stödja kommunerna i dialogen kring gemensamma utmaningar såsom till exempel förebyggande brandskyddsarbete, elva timmars dygnsvila eller bärhjälp vid planerad transport.

Genom det regionala funktionshindernätverket, där verksamhetschefer från länets kommuner regelbundet samlas, har en väl fungerande struktur etablerats för att diskutera gemensamma utmaningar och erbjuda kollegialt stöd. RSS har sammanställt frågor och underlag samt samordnat den dialog som det regionala nätverket önskar ha med nationella aktörer såsom MSB, Boverket, SKR och Socialstyrelsen. Denna samordning har resulterat i att kommunerna får snabbare svar på sina frågor och upplever en tidsbesparing.

Sammanhållen vård och omsorgsdokumentation

Andelen personer som får insatser från både vård och omsorg ökar i befolkningen. Samtidigt drivs alltmer verksamhet i privat regi. Det innebär att allt fler personer får insatser från olika aktörer vilket ställer krav på samverkan och ett effektivt informationsutbyte, utan att skyddet för den enskildes integritet riskeras. Riksdagen har beslutat om en Ny lag om sammanhållen dokumentation för vård- och omsorgsgivare som började gälla den 1 januari 2023. Socialstyrelsen återkommer med ytterligare förtydligande framledes.

RSS stödjer kommunerna i att utnyttja de nya möjligheter som ges inom sammanhållen vård och omsorgsdokumentation samt i utvecklingen av nya arbetssätt tillsammans med regionen genom att

Tillsammans med kommunerna fortsätta skapa en gemensam bild av innehållet i Ny lag om sammanhållen dokumentation för vård- och omsorgsgivare samt identifiera aktiviteter som underlättar och stödjer omställningen

Under våren avrapporterade arbetsgruppen om de åtgärder som kommuner och region bör vidta i relation till den nya, frivilliga lagstiftningen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation för äldre och personer med LSS. Ett konkret förslag som framkom i rapporten är att utreda möjligheten för biståndshandläggare att få tillgång till regionens journalsystem Cosmic, inom ramen för det befintliga avtalet om informationsdelning mellan kommuner och region. Där fortlöper en dialog med jurister på SKR och regionen om möjligheten finns.

Vara ett sammanhållet stöd för kommunerna i utvecklingsarbetet inom journalsystemet Cosmic

En plan för en inventering av kommunernas förutsättningar och planer för sammanhållen journalföring har arbetats fram och kommer genomföras under hösten. Sammanställningen är gjord och ärendet kommer diskuteras vidare i Läns-gemensam ledning.

Bidra till att sprida goda exempel på kommuner och regioner som använt möjligheterna inom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Mörbylånga kommun och Nybro kommun har i RSS olika nätverk berättat om sin medverkan i projektet Införande av Cosmic för kommuners HSL som de tillsammans med Kalmar kommun deltar i och som regionen projektleder. En förebild för arbetet har varit Kronobergs län och Växjö kommun.

Unga, Utbildning och Etablering

Fokusområden

Skolutveckling

Skolan befinner sig i ständig utveckling med förändringar inom lagstiftning som skapar behov av samverkan inom olika områden för kommunernas utbildningsförvaltningar. För att möta dessa behov finns det gemensamma resurser hos Kommunförbundet Kalmar län som kan stödja och samordna kommunerna i deras arbete för att nå en likvärdig skola. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till detta.

Samordna nätverket för ordföranden i kommunernas utbildningsnämnder

Nätverket sammankallas digitalt två gånger per termin för att lyfta fram och återkoppla kring aktuella frågor och gemensamma angelägenheter. Syftet med nätverket är att främja lärande genom erfarenhetsutbyte, dra nytta av varandras kompetenser och identifiera områden för utökat samarbete. Utöver dessa digitala möten genomfördes i maj ett fysiskt möte med skolchefer och elevhälsochefer (se avsnitt Elevhälsa). Efter det mötet framkom önskemål om att göra denna aktivitet återkommande, en gång per år, för att stärka samarbetet och främja utvecklingen mot en likvärdig utbildning för alla barn och elever i länet.

Delta i och vara en resurs för skolchefsnätverket

Kommunförbundet har informerat skolchefsnätverket om satsningen Rektorsakademien, som genomförs i Region Jönköping i samverkan mellan Kommunal Utveckling och Jönköpings universitet.

Rektorsakademien syftar till att öka Jönköpings läns attraktivitet som en arbetsplats där ledare trivs och stannar kvar. Satsningen erbjuder kompetensutveckling för erfarna skolledare, som därigenom bidrar till att skapa en bättre utbildning och öka måluppfyllelsen för alla elever i länet.

Ett liknande initiativ har under året tagits i Kalmar län, där kontakt har etablerats med Linnéuniversitetet, som har beviljats medel från Skolverket för att skapa "Linnéregionens rektorsnätverk". Syftet med initiativet, utöver att stärka ledarskapet, är att etablera ett nätverk för systematiskt erfarenhetsutbyte och samverkan baserat på forskning och beprövad erfarenhet mellan rektorer i länets kommuner och Kalmarsunds gymnasieförbund. Detta ligger helt i linje med Skolverkets utveckling av Professionsprogrammet.

Arbeta med uppdrag som beslutas i skolchefsnätverket

Skolchefsnätverket har beslutat att gå vidare med den föreslagna satsningen "Linnéregionens rektorsnätverk" och en planeringsgrupp bestående av två skolchefer och två rektorer har planerat 2025 års upplägg tillsammans med Linnéuniversitetet och Kommunförbundet.

Elevhälsa

Elevhälsans uppdrag stärks och förtydligas i nya skrivningar i skollagen. Ändringarna innebär bland annat att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och det förtydligas i skollagen att den ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten när det behövs.

Enligt länets elevhälsochefer innebär förändringarna att det kommer att krävas mer samordning och samverkan inte minst med regionens hälso- och sjukvård. Kommunförbundet kommer stödja kommunerna i arbetet. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till detta

Ta fram strategier och processer för hur samordningen av arbetet kring elevhälsan ska ske och hur samverkan med regionen ska fungera

Samordnaren för elevhälsa har regelbundet träffat andra utvecklingsledare inom den samordnande gruppen Barn och Unga. Mycket av dialogen har handlat om att hitta strukturer för att diskutera arbetet i relation till Läns gemensam ledning. Under våren har planen för samordningen av elevhälsan särskilt fokuserat på att stärka nätverket. Det finns ett stort behov av att diskutera både organisatoriska frågor och samverkan med regionen och andra aktörer för att kunna arbeta konstruktivt i samverkan.

Samordna nätverket för elevhälsochefer

Nätverket är fortfarande i sin uppbyggnadsfas och det är först under våren som deltagarna har börjat se konkreta resultat. Under året har nätverket träffats både digitalt och fysiskt, med fokus på att identifiera gemensamma områden för erfarenhetsutbyte. Deltagarna har uttryckt en brist på kunskap om hur de olika verksamheterna är organiserade, och diskussionerna hittills har visat att det finns betydande skillnader i hur man organiserar sig mellan verksamheterna. Det påbörjade arbetet med erfarenhetsutbyte bedöms stärka likvärdigheten i länet.

Forumet har också uppmärksamats som en viktig kunskapsresurs för professionen elevhälsochef. Genom nätverket har förutsättningarna för nya elevhälsochefer att utföra sitt arbete på ett bra sätt stärkts.

På elevhälsochefernas uppdrag bevaka och vara elevhälsans röst i samverkan med regionen

Under året har utvecklingsledare på Kommunförbundet aktivt agerat som en länk för att kommunicera elevhälsochefernas gemensamma synpunkter kring samverkan med Region Kalmar. Flera skav har identifierats, och genom att uppmärksamma och konkretisera dessa har förutsättningarna för fortsatt arbete och förbättrad samverkan stärkts.

Föra fram elevhälsans röst i Läns gemensam ledning

I maj anordnade förbundet ett möte för länets presidier i utbildningsnämnderna, skolchefer och elevhälsochefer för att diskutera skolans roll inom Nära vård. Mötet inleddes med en genomgång av Nära vård samt hur Läns gemensam ledning är organiserad. Därefter hölls en workshop för att skapa en gemensam förståelse av skolans roll inom Nära vård och Läns gemensam ledning, samt för att identifiera områden som behöver utvecklas och stärkas gemensamt. Som en följd av mötet har ett förslag lagts fram om att utöka elevhälsans representation i Samordnande grupp Barn och Unga samt att flytta området psykisk hälsa 0–20 år från Samordnande grupp Psykisk hälsa till Samordnande grupp Barn och Unga, för att skapa mer sammanhållna aktivitetsplaner i båda grupperna. Denna utökning och förändring beslutades sedan under december månad.

Vara en del i samverkan med region och länsstyrelse i arbetet med folkhälsofrågor

Se under rubriken "Folkhälsa".

Vara ett stöd för elevhälsans personal i arbetet med implementeringen av den digitala elevhälsoenkäten.

Under våren har Kommunförbundet arbetat aktivt med att stödja implementeringen av elevhälsoenkäten. Detta arbete har inkluderat att upprätthålla dialogen med

journalsystemsleverantörer, hantera frågor som uppstått kring enkäten i verksamheterna, samt att kontinuerligt föra en dialog med regionen. Dessutom har förbundet medverkat i arbetat med att omvandla den insamlade datan till statistik. Under hösten har arbetet involverat dialog med representanter för de olika journalsystemen, att göra avslutande korrigeringar av enkäten, dialog med kommuner i övergången när det gäller journalsystem från "PMO" till "Prorenata", och fortsatt dialog med de kommuner som är i processen att börja använda den digitala enkäten.

Då det saknats en plan för hur arbetet ska fortlöpa efter projekttidens slut avseende den fortsatta samordningen i dessa frågor har ett antal frågeställningar lyfts. Exempelvis behöver regionen upprätta nya samverkansavtal mellan regionen och de kommuner som bytt journalsystem från PMO till Prorenata. Tidigare har denna samordning genom skötts av Kalmar kommun, som haft ett regionalt dataansvar. Under övergångsperioden kommer Kommunförbundet att stötta regionen i dialogen med de berörda kommunerna för att säkerställa nya samverkansavtal.

Vidare har framtida revideringsbehov och hantering av det digitala webbstöd som hör till enkäten aktualiserats efter att frågan presenterats på Läns gemensam ledning. Framöver kommer dessa frågor lyftas in i berörda nätverk såsom skolchefs- och elevhälsochefs nätverket, där eventuella framtida insatser kan diskuteras och beslutas.

AV-Media Kalmar län

Kommunförbundet ska vara ett stöd till länets skolpolitiker, skolledare, lärare, pedagoger samt prioriterade nätverk och grupper i deras uppdrag att utveckla Kalmar läns skol- och förskoleverksamheter. Förbundets enhet AV-Media levererar tjänster och resurser gentemot skolan. Dessa ska bidra till en ökad kvalitet av det pedagogiska arbetet och skolans digitalisering. En förutsättning för detta är att tjänsterna ska vara väl etablerade, kända och använda bland skolledare, pedagoger och elever.

Här beskrivs insatser och resultat kopplade till att AV-Media stödjer kommunernas arbete inom skolan.

Utifrån ett pedagogiskt sammanhang underhålla, utveckla och presentera AV-Plays utbud och AV-Medias webbplats vad gäller film, utlåningsmaterial och utbildningar.

Mediaspelaren, AV-Play, har uppdaterats med ny film. På grund av minskad budget har färre filmer än vanligt kunnat köpas in under året. Totalt köptes drygt hundra filmer och 60 kunskapsklipp in. Filmkatalogen har även rensats från daterad och inaktuell film för att hållas relevant och uppdaterad.

I AV-Play fanns i slutet av 2024 drygt 17 000 filmer och kunskapsklipp samt över 500 poddar och radioprogram. Katalogen består både av oss inköpt material och film ur UR:s utbud. Det rör sig främst om faktafilm men även spelfilm särskilt utvald för undervisning.

Antalet användare varierar över året. Detta på grund av att elevernas konton rensas automatiskt om de är inaktiva under mer än sex månader. Antalet konton har varierat från strax under 16 000 till över 22 000 under året.

Den sammanlagda strömningen har minskat i ett flertal kommuner under året, trots att vi periodvis har haft rekord i antal konton. Möjliga orsaker skulle kunna vara att vi köpt in färre filmer under de senaste åren, att lärare i kommunerna har köpt in andra tjänster och läromedel med liknande funktion eller att skärmtidsdebatten kan ha påverkat. Det är tydligt att det krävs ett fortsatt arbete med att marknadsföra och medvetandegöra AV-Play som en tjänst med hög kvalitet som alla lärare och elever har tillgång till. Vi räknar även med att återgå till den nivå av inköp som vi har haft tidigare under kommande år.

Under året flyttades vår utlåning av material till en ny, mer kostnadseffektiv och användarvänlig lösning. Utlånet av digital utrustning har ökat även i år. Troligtvis är det en effekt av att IKT-

pedagogerna har varit ute mer på skolorna och utbildat fler lärare i att använda det material som AV-Media erbjuder. Det har även varit en hög utlåning av iPads, så satsningen på att köpa in fler enheter förra året har fallit väl ut.

Utbudet av filmer, utlåningsmaterial och utbildningar har presenterats för pedagoger och rektorer i länet genom fysiska träffar, månatliga nyhetsbrev och via AV-Medias Facebooksida. Detta har lett till en ökad efterfrågan vad gäller utlån och utbildning.

För att möta den ökade efterfrågan och de förändringar som skett inom verksamheten, såsom en ny verksamhetschef, ökat intresse för klassbaserade besök och uppdateringar av strömningsplattformen AV-Play samt bokningsplattformen för utrustning, har marknadsföringsstrategin och kommunikationsplanen utvecklats.

Webbplatsen avmkl.se riktar sig främst till personer som arbetar inom skolan, såsom lärare, förskollärare, skolbibliotekarier och specialpedagoger. På webbplatsen kan de boka fortbildningar, låna utrustning, hitta material för digital pedagogik och nå strömningsplattformen AV- Play. Under våren har webbplatsen utvecklats för att bättre möta användarnas behov, särskilt när det gäller lån av utrustning och bokning av klassbaserade besök. I samband med övergången till det nya bokningssystemet via Skolmedia har webbplatsens utrustningssidor dessutom förbättrats med tydligare riktlinjer för utskick och retur.

Alla filminköp, faktafilm såväl som spelfilm, grundar sig i skolans läroplan och kursplaner vilket kräver en ständig uppdatering utifrån aktuella styrdokument.

Alla filmer har noggrant kvalitetssäkrats, granskats och förevisas helt reklamfritt. De är inköpta med rättigheter för att användas i undervisning av lärare och elever i länet. Filmerna har valts ut med hänsyn till målgrupp, ämne och befintligt material för att säkerställa en bred täckning av åldrar och ämnesområden. Ambitionen är att varje spelfilm som köps in ska vara relevant för undervisningssammanhang och speglar aktuella eller viktiga ämnen för eleverna i länet.

Erbjuda kompetensstödjande insatser inom informations- och kommunikationsteknik (IKT), medie- och informationskunnighet (MIK) samt filmkunnighet till personal och elever inom skol- och förskoleverksamhet.

AV-Medias pedagoger deltog i början av året i BETT-mässan i London för att omvärldsbevaka, särskilt inom AI. Innehållet från mässan har integrerats i fortbildningar och föreläsningar, och pedagogerna fortsätter att hålla sig uppdaterade inom ämnet.

Under våren genomfördes aktiviteter i elva av tolv kommuner, med fokus på verksamhetsnära arbete i klassrummet tillsammans med elever och lärare. Aktiviteterna har huvudsakligen handlat om digitalt berättande – ett språkutvecklande och engagerande arbetssätt som kombinerar text, bild, ljud och film, men utbildningar i programmering och föreläsningar om källkritik samt användning av digitala verktyg och AI i skola och förskola har också erbjudits. Lärare med skolövertag, där studenter ansvarar för undervisningen under vissa veckor, har erbjudits fortbildning i programmering, digitalt berättande och kreativitet med AI.

Hösten har varit intensiv med flera bokningar av filmprojekt med temat Förintelsen. Projektet har genomförts på olika skolor i sex olika kommuner. Till att börja med skickades inbjudan till de kommuner som enligt statistiken hade låg aktivitet därefter skickades den till övriga kommuner.

Föreläsningen "Digital kreativitet i förskolan" i kombination med efterföljande workshop med digitala verktyg har erbjudits till alla kommuner och genomförts i fyra kommuner.

Övriga aktiviteter såsom fortbildning i programmering, digitalt berättande, AI och källkritik samt information har genomförts i sju kommuner.

I oktober deltog AV-Media i konferensen "Morgondagens Pippi" i Vimmerby där litteratur, film och spel stod i fokus, men också andra berättarformat fanns med. I samband med konferensen anordnades en nätverksträff för IT pedagoger Riks (andra mediecentraler i landet).

Under året har AV-Media totalt haft 125 aktiviteter i elva av länets kommuner. Dessa har nått ut till ca 1 800 elever och ca 2 600 lärare, rektorer och övrig skolpersonal.

Erbjuda besök i kommunerna för att tillgängliggöra testrumskonceptet i hela länet

Genom marknadsföring via nyhetsbrev, sociala medier och direktkontakt med rektorer och pedagoger har nyheter, filmtips, nätverksträffar och erbjudandet om testrum, fortbildningar och workshops i kommunerna kommunicerats till målgruppen.

Under hösten startade planeringen för att genomföra skoldialoger under våren 2025 genom information till Skolchefsnätverket. Vid skoldialogerna kommer AV-Media ut till ledningsgrupper eller motsvarande som skolcheferna beslutar och berättar om verksamheten och utbudet samt har en dialog för att identifiera kommunernas behov och önskemål.

Samordna nätverksträffar inom IKT

Under våren anordnades en digital nätverksträff för IKT-pedagoger dit även andra yrkesgrupper var välkomna. Anton Göransson, som är lärare i fritidshem, presenterade sitt examensarbete "Teknik på fritids, eller fritidsteknik". Han berättade hur man tillsammans med elever och fritidslärare arbetade med att utveckla teknikämnet med 3Dmodellering och 3Dskrivare.

Inför höstterminen utvecklades nätverket på grund av lågt deltagande och bristen på nätverkande inom gruppen. AV-Media fortsätter dock stödja pedagogerna genom att dela tips om föreläsningar och andra nätverk via Facebooksida, hemsidan och nyhetsbrev.

Under året har nätverket Splitvision, som samlar digitaliseringsansvariga inom utbildningsförvaltningarna i länet, haft fyra träffar. Diskussionerna har bland annat rört GDPR och dataskydd, digitala nationella prov samt erfarenhetsutbyte från ATEAs IT-arena i Kalmar. Dessutom har nätverket planerat vårens kommande träffar.

Samarbeta med lärarutbildningen för att studenter ska få tillgång till AV-Medias utbildningar och AV-Play i syfte att förbättra blivande lärares digitala kompetens och ge verktyg för en varierad undervisning.

Linnéuniversitetets lärarstudenter för förskola, F-3 och 4-6 (dock inte fritids på grund av ändrad kursplan) har genomfört en fortbildning hos AV-Media i hur man kan arbeta med digitala verktyg på ett pedagogiskt och språkutvecklande sätt. Under utbildningen arbetade studenterna med att skapa manus och de redovisade sina projekt genom att använda Greenscreen och skapa animerade filmer. Dessutom fick de kunskaper om hur digitalt berättande kan kombineras med programmering. Lärarstudenterna har också fått information om vår webbplats, AV-Play och vårt övriga utbud.

Höstterminen inleddes med besök av alla nya lärarstudenter som en del i deras uppstarts dagar i syfte att ge dem en första information om våra tjänster.

Ungas uppväxt

Kommunförbundet ska vara ett stöd i det regionala arbetet för att nå de nationella målen inom ungdomspolitik. Det handlar om att skapa ett jämställt och jämlikt samhälle där alla unga ska känna sig inkluderade och ges möjlighet att uttrycka sig. Genom samverkan i Barn- och ungdomsnätverket samt Barnrättsnätverket vill vi förstärka det regionala samarbetet för att gemensamt nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, Agenda 2030, barnkonventionen, nationella målen om jämställdhet och de folkhälsopolitiska målen. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till detta.

Samverka och öka kunskap kring ungas levnadsvillkor med LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitik) som verktyg samt att genomföra LUPP 2024

Kommunförbundet har samordnat arbetet med "Kartläggning av utmaningar, behov och möjligheter i Kalmar läns kommuners arbete med barn och unga, med utgångspunkt i LUPP

och Anpassad LUPP 2024 Kalmar län". En leverantör för analys och rapportering har valts ut, och LUPP 2024 och Anpassad LUPP har genomförts i hela länet.

Möjliggöra så att alla kommuner i länet kan genomföra "Anpassad LUPP" som är riktad till unga med intellektuell funktionsnedsättning

Under året har Kommunförbundet fört dialoger och samtal för att möjliggöra genomförandet av Anpassad LUPP i länet. Arbetet har fokuserat på att inkludera länets samtliga kommuner. Barn- och ungdomsnätverket beslutade att resultaten från Anpassad LUPP-enkäten endast ska redovisas på regional nivå, eftersom ett lågt antal svarande i vissa kommuner kan innebära att resultaten blir spårbara.

Öka ungas demokratiska rättigheter genom att skapa en riktad förstasida på deras skoldatorer - UngNytt Kalmar län

Barnkonventionen garanterar alla barns rätt till inflytande och information. Med detta som utgångspunkt har förbundet valt att satsa på Ungnytt Kalmar län, ett initiativ inspirerat av Ludvika kommun. Via Ungnytt kan viktig information spridas direkt till högstadie- och gymnasieelever genom deras skoldatorer. Varje kommun ansvarar för sin egen Ungnytt-sida och beslutar om innehållet som publiceras där. Förbundet samordnar arbetet på regional nivå och ansvarar för kontakten med nationella aktörer.

Varje kommun har en utsedd kontaktperson som ansvarar för att all information granskas innan publicering. Detta säkerställer hög kvalitet och att språk och bilder är anpassade för målgruppen. Förbundet har, i samarbete med Länsstyrelsen Kalmar län, genomfört insatser för att stödja kommunerna i arbetet. Åtta kommuner (Borgholm, Högsby, Mörbylånga, Hultsfred, Emmaboda, Nybro, Oskarshamn och Kalmar) samt Kalmarsunds Gymnasieförbund har valt att delta i projektet.

Bland de regionala aktörerna finns Länsstyrelsen Kalmar län, Region Kalmar län samt Kalmarsunds Gymnasieförbund. Nationella intressenter är Polisen, Ung Företagsamhet, Arbetsförmedlingen, Internetstiftelsen, CSN, Skatteverket, Kronofogden och Försvarsmakten.

Utveckla ungas möjlighet att vara delaktiga och påverka beslut som rör dem själva och samhället genom att arbeta vidare med att stötta upp ett regionalt nätverk för unga

Utifrån den kartläggning som genomfördes hösten 2023 har Kommunförbundet under 2024 arbetat med att identifiera nätverk för unga i syfte att etablera samverkan. I detta arbete etablerades kontakt med Sydost Leader-projektet "Landsbygdens hjältar", som fokuserar på ungas delaktighet och inflytande. Projektet består av en sammansatt grupp från 14 olika kommuner, där några av länets kommuner deltar: Borgholm, Emmaboda, Kalmar, Mörbylånga, Nybro och Torsås. Dialog pågår för att utveckla ett vidare samarbete kopplat till LUPP 2024.

Jobba med implementering, kunskapshöjning och erfarenhetsutbyte kring barnkonventionen genom barnrättsnätverket Kalmar län

Under året har arbetet med barnkonventionen varit i fokus inom Barn- och ungdomsnätverket (BoU), som genomfört flera viktiga insatser. Eftersom medlemmarna i Barnrättsnätverket ofta är samma som i BoU-nätverket, har stor vikt lagts vikt vid att samarbeta för att sprida dessa insatser effektivt.

I början av året beviljades projektet "Ungas uppväxt 2024–2026" finansiering för de kommande tre åren. Länets kommuner har fått arbeta utifrån sina lokala behov genom workshops, vilka låg till grund för projektansökan. Behovsstyrt arbete har varit centralt, med fokus på vårt övergripande mål: att främja goda levnadsvillkor, samt öka inflytandet och delaktigheten för alla unga i regionen. Projektet är samtidigt i linje med nationella mål, den regionala utvecklingsstrategin, Agenda 2030/Globala målen, barnkonventionen, samt nationella och regionala mål för jämställdhet och folkhälsa.

BoU-nätverket har samarbetat med Länsstyrelsen Kalmar län för att genomföra insatser, såsom föreläsningar kring jämställdhet, machokultur och representation i bildsättning.

Kommunförbundet arbetar aktivt med att stötta och sprida goda exempel inom länet, främst genom det regionala nyhetsbrev som BoU-nätverket står bakom. I nyhetsbrev lyfts aktuella händelser i länet och sådant som öppnar upp möjligheter för samverkan.

Samverka med andra regionala aktörer för att möta upp och stötta länets kommuner

Den etablerade länssamverkan inom Barn- och unga (LBU) har fortsatt sitt arbete under året och fokuserat på kommundialoger kring barnrätt. Under året har åtta kommundialoger genomförts där fokus har varit att höra hur arbetet kring barnrätten har gått. Dessa dialoger har varit en viktig grund för att planera det fortsatta arbetet i länet och för att identifiera hur vi tre regionala aktörer kan stötta upp utifrån våra regionala uppdrag. Det har därför varit viktigt att vi gemensamt, det vill säga Region Kalmar län, Länsstyrelsen Kalmar län och Kommunförbundet Kalmar län lyssnar in och genomför dessa dialoger som en enad part.

Etablering

Kommunerna i länet har tillsammans identifierat utmaningar och vill komma tillrätta med en ökad andel individer som befinner sig i ett utanförskap på grund av långtidsarbetslöshet eller har ett försämrat psykiskt mående. Dessa behöver stöd för att kunna börja sin väg till etablering på arbetsmarknaden. I gruppen med försämrat psykiskt mående utmärker sig ungdomar där problematiken kryper ner i åldrarna. Det finns behov av att motverka negativa utvecklingskedjor för ungdomar som är, eller riskerar att hamna i, ett utanförskap och att ta fram metoder för att arbeta proaktivt.

I det EU-finansierade projektet Samverkan, inkludering och anställningsbarhet – Kalmar län (SIA) stödjer och samordnar Kommunförbundet Kalmar läns arbete med att stärka förutsättningar för ökad anställningsbarhet och inkludering i samhället. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till detta.

Leda arbetet för att skapa en effektiv samverkan och metodutveckling kring insatser som är riktade mot personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

SIA-projektets aktuella status släpar olika lång tid beroende på grund av hur rapporteringen ser ut. Därav anges uppgifter för olika månader nedan. Sammantaget bedöms läget för projektet vid slutet av 2024 vara positivt. Projektet har uppnått goda resultat när det gäller antalet deltagare, den upparbetade tiden i kommunerna samt utfallet av de genomförda insatserna. Fram till november 2024 hade 410 personer deltagit i projektet, varav 230 kvinnor. I juni månad 2024 hade 161 deltagare avslutat sin medverkan. Av dessa hade 81 fått jobb och 13 hade börjat studera. Sett till de projektekonomiska delarna är dessa avlästa för oktober månad. Då låg medfinansiering personal är på 15 615 966 av 18 913 888 (82,5%). Utbetalat ESF-stöd är på 18 010 169 av 23 979 598 (75%) och medfinansiering deltagare på 1 634 024 av 1 511 710 (108%).

Kommunförbundet har samordnat arbetet med de lokala projektledarna från de tio operativa kommunerna. I detta arbete har bland annat planeringsdagar, utbildningsdagar, studiebesök samt arbetsgrupper inom områden som ungdomsfrågor, språk, socioekonomi och progressions-mättningsverktyg ingått.

Arbetet med progressionsmättningsverktyget (BIP) har fortsatt framåt. Under våren har 60 handläggare från länet genomgått utbildning, och tidigare har omkring 30 personer deltagit i en utbildning vid Växthuset i Köpenhamn. Skattningar har påbörjats, och projektägaren har inlett processen att samla in dessa på ett anonymiserat sätt. Under hösten anlitas en extern aktör för att växla upp arbetet med BIP det avslutande året i projektet. Kalmar kommun och Samordningsförbundet har valt att köpa in sig i upplägget. Det som är bokat och bestämt framåt innefattar att skapa en utvecklingsgrupp för länet där representanter från varje kommun medverkar samt utbildningsdagar för 132 handläggare. Utbildningen består i BIP-studien men också underlag från svenska studier inom matchning.

Under våren genomförde förbundet två tematräffar med fokus på kunskapshöjning inom området neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Målgruppen var personal som arbetar nära de personer som arbetar operativt med målgruppen inom projektet, samt strategiska parter. Programmet leddes huvudsakligen av Centrum för Autism och Specialpedagogiska skolmyndigheten, i samarbete med Länsstyrelsen Kalmar län, som var medarrangör. Utvärderingarna visade på ett mycket positivt resultat.

En kunskapshöjande dag med fokus på Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel (ANDTS) har genomförts för personal med koppling till projektet. Syftet med dagen var att stärka deltagarnas förmåga att agera i situationer där de möter personer med riskbruk eller skadligt bruk inom ANDTS-området. Totalt deltog 42 personer i evenemanget, som arrangerades i samarbete med Länsstyrelsen Kalmar län.

I samverkan med Företagarna, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen Kalmar län samt tre deltagande kommuner, genomfördes initiativet "Gränslös lunch". Insatsen var riktad mot utomeuropeiskt födda kvinnor och lokala företag med rekryteringsbehov. Från projektet deltog tre lokala projektledare och cirka 15 deltagare.

Samordna träffar för länsnätverken för Komvux, arbetsmarknadsenheterna (AME), kommunernas återbruk, studie- och yrkesvägledare och kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Under vårens och sommarens träffar med nätverket för KAA har nya gemensamma dokument tagits fram, med information om KAA och konsekvenserna av att inte studera på gymnasiet. Dessutom har en skrivelse utarbetats angående ersättning för transport och lunch för deltagare som ingår i insatser genom KAA. Nätverket har bidragit till positiv spridning av framtagande av handlingsplaner hos kommuner som tidigare saknat eller haft omfattande revideringsbehov.

Återbruksnätverket har haft möten i Oskarshamn och Emmaboda. Fokus har legat på informationsmaterialet "Handbok i säkrare återbruk" och en workshop kring begrepp inom återbruk såsom "upcykling". Under året har tre av länets kommuner signalerat om avveckling eller avvecklat sitt återbruk. Detta har medfört att nätverket inte längre hålls aktivt.

Kommunförbundet har hjälpt Skolverket med att arrangera en regional träff för Komvuxrektorer. Planen framöver är att använda den regionala träffen och knyta på ett eget möte med länets Komvuxrektorer.

AME-cheferna har träffats regelbundet för att diskutera aktuella frågor. Under året har fokus bland annat legat på samverkan med Arbetsförmedlingen, framtagande av en socioekonomisk indikator, och det gemensamma införandet av dialog- och skattningsverktyget SKAPA, som är kopplat till den danska forskningen BIP. Ett särskilt fokus har lagts på utredningen om aktivitetskrav vilken i slutet av året gick ut på remiss. SKR har deltagit på tre av träffarna.

Studie- och yrkesvägledarnätverket har omstrukturerats för att bestå av två separata grupper: en för gymnasiet och vuxenutbildning, och en annan för grundskolan och övergången till gymnasiet. Nätverket för vuxenutbildning har en stabil beredningsgrupp där även regionen och Arbetsförmedlingen deltar. Nätverket för grundskolans studie- och yrkesvägledare har testats under året men har inte landat i en hållbar struktur. Ambitionen framåt är att bygga på det fungerande nätverket och försöka knyta på grundskolans del i detta.

Arbeta med uppdrag givna av länsnätverken såsom överenskommelser och arbetsgrupper

Kommunförbundet arbetar med att samordna styrgruppsarbetet för den lokala överenskommelsen mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna Borgholm, Emmaboda, Mörbylånga och Nybro. Detta uppdrag finansieras med 30 000 kronor årligen från överenskommelsens budget.

För kommunernas räkning samordna dialog med och/eller mellan regionala aktörer, såsom Region Kalmar län, Samordningsförbundet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Länsstyrelsen

Under hösten 2023 frågade Arbetsförmedlingen Kommunförbundet Kalmar län om det fanns möjlighet att projektäga eventuella framtida arbetsmarknadspolitiska satsningar i regionen. Förbundet ställde sig positiva till detta.

Under våren 2024 kom frågan om projektet OPIS 1.0 (Offensiv Progression för Individen i Samverkan) se nedan:

Samordning av projektet OPIS 1.0 (Offensiv Progression för Individen i Samverkan)

Den 1 september startade Kommunförbundet upp det arbetsmarknadspolitiska projektet OPIS 1.0. Förbundet har åtagit sig rollen som projektanordnare, medan fem av länets kommuner: Emmaboda, Kalmar, Nybro, Oskarshamn och Västervik är samverkansaktörer. Även Arbetsförmedlingen betraktas som samverkanspart och finansierar projektet. Projektet har under hösten haft uppstart och fokuserat på ett nytt synsätt för ingång och etablering på arbetsmarknaden för arbetssökande som står långt ifrån den. Syftet har varit att testa och ta fram ett gemensamt tankesätt för att arbeta mer offensivt och operativt kring samplanering och koordinering kring insatser för arbetssökande. Detta har gjorts för deltagarna genom:

- att en yrkesidé och en första progressionsplan tagits fram. Här har handledarna fokuserat på möjligheter istället för att göra nya kartläggningar på begränsningar.
- att en yrkesinriktning inom ett yrke med hög efterfrågan på personal samt ta nästa steg i progressionsplaneringen fastställs.
- koordinerad och samlad planering av rustande insatser och aktiviteter i den valda yrkesinriktningen.

Under oktober, november och december har respektive kommun tagit emot sina första deltagare. Vid årets slut hade 19 deltagare startat i projektet, varav ett avbrott. Könsuppdelningen var 15 kvinnor och 4 män. Parallellt med det lokala arbetet har projektet haft regional samverkan i form av erfarenhetsutbyte under åtta projektgruppsträffar där dialog kring möjligheter och utmaningar samt vägar framåt varit i fokus. Det har även genomförts två styrgruppsträffar, där bland annat en plan för att få in deltagare diskuterats, då det varit en utmaning under uppstarten.

Utöver detta har utbildningsinsatser genomförts inom ramen för SIA-projektet i samverkan med Länsstyrelsen Kalmar län.

Ingå i Länsstyrelsen Kalmar läns integrationsråd och dess beredning.

Kommunförbundet har ingått i beredningsgruppen som är kopplad till länets integrationsstrategi och har också medverkat på och i planering av integrationsråd. Temat för höstens integrationsråd var jämlik hälsa.

Folkhälsa

God hälsa och välbefinnande är en förutsättning för att klara skolan, arbeta, leva självständigt och bidra till samhällets utveckling. Folkhälsan i Sverige utvecklas positivt för befolkningen generellt, men inom vissa områden och för vissa grupper går utvecklingen åt fel håll.

I Kalmar län finns nätverket Folkhälsosamordnargruppen som samordnas av Länsstyrelsen och Region Kalmar län. För att stärka den kommungemensamma rösten i det regionala utvecklingsarbetet kommer Kommunförbundet medverka och bli en samordnande regional aktör i länets gemensamma folkhälsoarbete. Här beskrivs insatser och resultat kopplade till detta.

Stödja samverkan mellan kommunerna och synliggöra det kommunala perspektivet i länets arbete med folkhälsa

En ny samverkansstruktur för folkhälsofrågor i Kalmar län har utarbetats och fastslagits av Regionalt ledningsforum, som består av kommundirektörerna, regiondirektören, regional utvecklingsdirektör samt länsstyrelsens länsråd.

Den nya strukturen syftar till att stärka samverkan mellan Länsstyrelsen Kalmar län, Region Kalmar län, Kommunförbundet Kalmar län och länets kommuner, med målet att främja god och jämlik hälsa i hela befolkningen utifrån de folkhälsopolitiska målen. Regionalt ledningsforum fungerar som styrgrupp, medan folkhälsonätverket är plattformen för arbetet. Folkhälsonätverket, som sammankallas av regionen, inkluderar tjänstepersoner med särskilt ansvar för folkhälsofrågor eller social hållbarhet från kommunerna, Regionen, Länsstyrelsen och Kommunförbundet.

Arbetet fortsätter nu med att identifiera gemensamma folkhälsoområden för samverkan, baserat på hälsoutfallet i länet och bestämningsfaktorer för folkhälsa.

Livsmedel, miljö- och hälsoskydd

Miljösamverkan Sydost samordnar tillsynsmyndigheterna inom livsmedels-, miljö- och hälsoskyddsområdet i Gotlands och Kalmar län sedan 2003. Miljösamverkan Sydost arbetar för en bra miljö, för att säkra en bra kvalitet på våra livsmedel samt en likvärdig tillsyn. Samverkan sker i genomförandet av valda projekt och temadagar. Inför året valdes följande projekt och temadagar:

Livsmedelsprojekt

- Kontrollprojekt – Bedrägliga och vilseledande förfaranden

Miljöprojekt

- Riskbaserad tillsyn enskilda avlopp (vilande)
- Fortsatt samordning av undersökningar och åtgärder på länens nedlagda deponier
- Illegal avfallshantering
- Tillsyn av hygieniska verksamheter

Temadagar:

- 3 temadagar knutna till årets miljöprojekt
- Strandskydd, små diken och dammar
- Remisser och miljöbedömningar (flyttad till 2025)
- Olägenhet för människors hälsa och miljö, vad innebär det?

Insatser och resultat

Fyra av fem projekt har genomförts enligt plan. Projektet om riskbaserad tillsyn av små avlopp har pausats i avvaktan på att Hav- och vattenmyndighetens riskmodell färdigställs. Projektet ingår i den nationella tillsynsstrategin.

Över hälften av de farligaste 134 nedlagda kommunala deponierna har nu undersökts och arbetet med att samordna undersökningarna av dessa avslutas under 2024.

Övriga tre projekt som genomförts under året har alla haft fokus på praktisk övning och erfarenhetsutbyte inspektörer emellan i kommunerna.

Inom livsmedelsprojektet "Bedrägliga och vilseledande förfaranden" genomfördes en praktisk övning om livsmedelsfusk.

Miljöprojektet "Illegal avfallshantering" genomförde en övning kring just illegal avfallshantering. En vägledning kring hur man praktiskt förbereder, genomför och bedömer tillsyn har också tagits fram.

Även inom Hälsoskyddsprojektet "Tillsyn av hygieniska verksamheter" genomfördes en övningsdag kring hygieniska verksamheter, såsom frisörer, massörer och tatuerare. Det har också tagits fram checklistor som kan användas som stöd vid inspektioner.

Följande tre temadagar har genomförts: "Strandskydd", "Olägenhet för människors hälsa och miljö" samt en temadag från 2023 om "Planprocessen ur ett miljöperspektiv". Temadagen "Remisser och miljöbedömningar" har flyttats fram till 2025.

Ett presidie- och miljöchefsmöte har genomförts under hösten där miljönämndernas presidier och miljöcheferna fick möjligheten att presentera vad som är aktuellt i respektive kommun och diskutera samverkansformer inom miljö- och livsmedelstillsynen. Deltagarna fick även information om vad som är på gång inom Miljösamverkan Sydost.

